

למול אתגרי 1965

(מתוך הרצאה)

ש. פרס סגן שר-הבטחון

יקרה: המערביים הולכים ללמוד מהמזרחיים; לחומרה, ולא לקולא.

★

זאת ועוד. היות ומצרים עצמה איננה מוכנה לתקוף היום את ישראל, מנסה היא להבליט את האקטיביות שלה באמצעות הפעלתן של מדינות ערב האחרות — כאמור, על-ידי הטיית מקורות הירדן, על-ידי הקמת פיקוד משותף, על-ידי סטנדרטיזציה של נשק, על-ידי הקמת ה"ישות" והצבא הפלסטינאיים; זהו אקטיביות על-ידי הזולת, אקטיביות על חשבון הזולת. להגשמת מדיניותה-לטוח-ארוך, בונה מצרים צבא מודרני — שאסור לנו להתעלם לא ממימדיו ולא מאופיו. למרות היותה נתונה במצב קשה, משקיעה היא הון תועפות בבניית טילים בליסטיים קרקע-קרקע — מאמץ העולה מאות מיליונים של דולרים. היא רוכשת נשק כבד ומגוון — לא רק בטנקים ומטוסים, כי גם בנשקים, ואינה מפסידה אף הזדמנות להניח יסוד לכוח צבאי בלתי-קונבנציונאלי, כוח שיביא בחשבון גם אמצעי-נשק חדישים יותר מפגזים, או אף מהטילים עצמם. בהגשימה מדיניותה זו, נהנית מצרים מכמה נסיבות אובייקטיביות במזרח-התיכון ומחוצה לו: נכונותן של מספר מדינות, ביניהן שאינן ערביות ואין תוקפניות, להכנע לסחטנותה של מצרים, אף-על-פי שעלולות הן לשלם מחיר יקר בשל כך. היא נעזרת בעצבנות המאפיינת את מדיניות-הפנים-והחוץ ומדיניות-ההגנה של אחת הארצות השכנות לישראל: סוריה המהפכנית, סוריה רבת-התהפוכות, סוריה ההפכפכנית, סוריה שאינה יודעת דרכה מהיום למחר, לא בפנים ולא בחוץ. היא גם מנצלת אלמנט "נשיי" במדיניות-החוץ של לבנון — המז-פיעה מדי-פעם כאותה גברת היודעת לדבר נאה, אך לא תמיד יודעת להגיד "לא!" בזמן הנכון, במקום הנכון ובענין הנכון. יש להוסיף שכל זה מתרחש בעולם ערבי נרגש ובלתי מאוזן. עולם שברובו שליט משטר דיקטטורי כלפי פנים, ומשטר מיליטריסטי כלפי חוץ; משטר שהוא מדוכא כלפי פנים ומדכא כלפי זולתו; משטר המזניח את תושביו — מבלי לזנוח את יצריו כלפי תושבי המדינות האחרות.

★

הנה כי כן, אין טעם להתעלם מתמונה קודרת-למדי זו, או להמעיט מחומרתה. לא אנחנו יצרנו ולא אנו נושאים באחר-

קידמנו את פני שנת 1965, כשעונים מתקדרים מחדש באופק חיינו, כאשר באפנו עולה מחדש הצורך האמיתי במאמץ מחודש, מאמץ עצמי וכולל של תושבי מדינת ישראל, לפגוש פני אתגרים חדשים בעתיד.

● כמעט כל ארצות ערב, לפחות כלפי חוץ, מתחרות ביניהן על פטריוטיזם ערבי שלילי: מי הוא הקיצוני ביותר ביחסו העוין כלפי מדינת ישראל.

● מצרים, הארץ הראשונה בליגה הערבית — שאיפה כפולה לה: להשתלט על ארצות ערב — וגם לעמוד בראש המערכה נגד ישראל; ובעצם רוצה היא לנצל את יחסם זה של הערבים כלפי מדינת ישראל לצרכיה ושאיופותיה היא. לשם כך עודדה הקמת "פיקוד ערבי משותף", שמשמעותו האמתית היא, בעצם, פיקוד של גנרל מצרי על קולונלים של יתר ארצות ערב.

● עד אשר תבוא ההתקפה המיוחלת על ישראל, שואפת מצרים לנהל — בשם התקפה זו, וכבר עתה — את עניניהן של יתר מדינות ערב; וזאת באופנים שונים: את תימן היא מנסה להכניע בכוח הנשק — והיום אפשר לומר אפילו בכוח הנשק הכימי, הגזים; את לבנון — בכוח המים; ואת ירדן — בכוח הכפיפות לפיקוד המצרי.

● שתי בעיות עיקריות עומדות בפני מצרים: הכלכלית — מידית ורחופה (מצבה הכלכלי של מצרים חמור באמת) והצבאית — אשר לדברי עבד אל-נאצר ידרש עוד זמן רב עד שיתגבש כוח גדול-די, שתהיה לו היכולת לתקוף את ישראל. על כן מגבשת היא מדיניות דו-טוחית. בטוח קצר מתכונת היא להגיע להישגים דיפלומטיים, כלכליים ותעמור-לתיים; ובטוח ארוך — להעזר בצבא החדש ביותר שניתן לבנותו במאה העשרים.

בכדי לבצע את המדיניות-לטוח-קצר היא נוקטת אינטנסי-פיקציה של החרם הכלכלי נגד ישראל — וניצול הניגודים הבין-גושיים לסחיטה כלכלית ומדינית.

למעשה, היו שתי אסכולות גושיות, כיצד לטפל בערבים. האסכולה הסובייטית גרסה תמיכה מדינית, תמיכה כספית — וגם עזרה בנשק; האסכולה המערבית גרסה תמיכה כלכלית בראש וראשונה, ותמיכה מדינית במקום שני — תוך הימנעות בולטת ממשלוח נשק. יכולנו לצפות, שהאסכולה הסובייטית תצא בעקבות האסכולה המערבית. אך אפשר שההיפך מזה